

1. ZÁKLADY TECHNIKY MAZÁNÍ	13
1.1 Technicko-ekonomický význam mazání	13
1.2 Tření	16
Podstata a druhy tření	16
Vliv mazání na tření	18
Součinitel tření	20
1.3 Opotřebení	23
Opotřebení mezi pevnými tělesy	23
Opotřebení tělesa proudícím médiem	25
Opotřebení chemickými účinky	26
1.4 Zásady správného mazání	27
2. MAZIVA	29
2.1 Přehled základních druhů maziv	29
Plynná maziva	29
Kapalná maziva	30
Plastická maziva	30
Pevná maziva	30
2.2 Mazací oleje	34
Rozdělení mazacích olejů	34
Minerální oleje	34
Maštěné oleje	36
Zušlechtěné oleje	36
Syntetické oleje	37
Základní vlastnosti mazacích olejů	39
Mazací schopnost	40
Viskozita	41
Maznost	49
Chemická stálost	50
Měrné teplo aj.	51
2.3 Mazací tuky (plastická maziva)	54
Rozdělení mazacích tuků	55
Základní vlastnosti mazacích tuků	56
2.4 Význam jakostních údajů pro volbu maziva	57
3. MAZACÍ SOUSTAVY A ZAŘÍZENÍ	61
3.1 Krátkodobé mazací olejové soustavy	61
Mazání olejnicí	63
Kapací mazání	64

	Mazání olejovou mlhou	64
	Ruční tlakové mazání	65
	Mechanické tlakové mazání	65
3.2	Dlouhodobé mazací olejové soustavy	66
	Kroužkové mazání	66
	Polštářové mazání	67
	Kotoučové mazání	68
	Brodicí mazání	68
	Rozstříkové mazání	69
	Oběhové mazání	69
3.3	Mazací tukové soustavy	70
	Ruční mazání stěrkou	71
	Staufferovo mazání	71
	Samočinné mazání	71
	Komorové mazání	71
	Ruční mazání tlakové	72
	Mechanické mazání tlakové	72
	Brodicí mazání	72
3.4	Volba mazací soustavy	73
3.5	Mazací olejová zařízení	73
	Mazací pomůcky pro olej	73
	Uzávěry mazacích otvorů	76
	Olejové maznice	77
	Mazací přístroje	78
	Příslušenství vysokotlakého mazání	80
	Příslušenství oběhového mazání	83
	Nádrže	83
	Čerpadla	85
	Olejové potrubí	88
	Filtry	96
	Chladiče	99
	Vyrovnávací nádrž	100
	Kontrolní zařízení	101
3.6	Mazací tukové zařízení	102
	Mazací pomůcky na tuk	102
	Tukové maznice	103
	Mazací přístroje na tuk	103
	Příslušenství vysokotlakého mazání	105
	Tuková vedení	106
	Rozdělovače	107
	Kontrolní ventily	108
4.	MAZÁNÍ STROJNÍCH ČÁSTÍ	109
4.1	Kluzná ložiska	110
	Vlastnosti a rozdělení	110
	Ložiskový materiál	111
	Radiální ložiska	113
	Základní směrnice pro návrh	114
	Ložisková vůle	119
	Délka ložiska	120
	Jakost povrchu	121
	Druh a množství maziva	121

	Provedení	127
	Axiální ložiska	134
	Základní směrnice pro návrh	134
	Druh a množství maziva	137
	Provedení	139
	Příčiny poruchovosti kluzných ložisek	141
4.2	Kluzná vedení	142
	Přívod a rozvod maziva	143
	Druh a množství maziva	147
4.3	Válce a ucpávky pístových strojů	150
	Přívod a rozvod maziva	150
	Druh a množství maziva	153
4.4	Valivá ložiska	155
	Teplota valivých ložisek	157
	Mazání olejem	158
	Mazání tukem	163
	Mazání pevnými mazivy	169
	Poruchy valivých ložisek	169
4.5	Ozubená soukolí	171
	Způsob mazání	172
	Volba maziva	176
	Spotřeba maziv	182
	Poškození ozubených kol	185
4.6	Hydraulické převody	188
	Kapaliny pro hydrostatické převody	188
	Kapaliny pro hydrodynamické převody	191
4.7	Řetězové převody	194
	Způsob mazání	195
	Druh a spotřeba maziv	198
4.8	Ocelová lana	199
	Konzervace lan ve výrobě	200
	Mazání lan v provozu	200
4.9	Pneumatická zařízení	204
	Pracovní pochod	204
	Mazání	205
4.10	Různé	207
	Třecí spojky a převody	207
	Pohybové šrouby a ozubené tyče	208
	Kloubová spojení	209
	Kohouty, ventily a pod.	209
5.	MAZÁNÍ STROJŮ	210
5.1	Elektromotory, ventilátory, odstředivá čerpadla apod.	210
5.2	Parní turbíny, turbokompresory	211
5.3	Plynové turbíny	214
5.4	Vodní turbíny	215
5.5	Parní stroje	216
	Vnitřní části	217
	Vnější části	221
5.6	Spalovací pístové motory	223
	Funkce a namáhání mazacího oleje v motoru	223

	Plynové motory	224
	Benzínové motory	226
	Čtyřdobé motory	226
	Dvoudobé motory	228
	Vznětové (naftové, dieselové) motory	229
	Třídění motorových olejů	233
	Závady v provozu spalovacích motorů	235
5.7	Stroje na stlačování plynů	236
	Rotační stroje	237
	Pístové stroje	238
	Vzduchové kompresory	240
	Vývěvy	245
	Plynové kompresory	245
	Chladicí kompresory	247
5.8	Stroje výrobní (pracovní) a pomocná zařízení	249
6.	POUŽITÍ MAZIV KE ZVLÁŠTNÍM ÚČELŮM	253
6.1	Chlazení a mazání při zpracování kovů	253
6.2	Kalení a popouštění ocelí, vyhřívací lázně	254
6.3	Konzervace kovových výrobků	254
6.4	Izolační prostředky v elektrotechnice	255
7.	MAZACÍ SLUŽBA V ZÁVODĚ	257
7.1	Organizace mazací služby	257
7.2	Návody k mazání strojů	260
7.3	Hospodaření s mazivou v provozu	262
7.4	Hospodaření s mazivou ve skladech	267
	Uskladnění	267
	Příjem a výdej	269
	Vstupní kontrola	271
	Sběr upotřeбенých olejů	272
8.	OŠETŘENÍ UPOTŘEBENÝCH OLEJŮ	273
8.1	Způsoby čištění	273
	Usazování	274
	Odstředování	276
	Filtrace	278
	Promývání vodou	282
	Destilace	282
	Adsorpční způsob čištění	283
8.2	Kontrola jakosti přečištěných olejů	288
9.	BEZPEČNOSTNÍ A ZDRAVOTNÍ OPATŘENÍ PŘI PRÁCI S ROPNÝMI VÝROBKÝ	290
9.1	Protipožární ochrana	290
9.2	Biologické účinky	291
9.3	Ochrana zdraví	292
	VYSVĚTLIVKY K NĚKTERÝM NÁZVŮM A POJMŮM POUŽÍVANÝM V TECHNICE MAZÁNÍ	295
	LITERATURA	300
	TABULKOVÁ PŘÍLOHA	303